

**F904 / GRADUALE s. 15, 1 CSONKA FÓLIÓ ÉS 3 FRAGMENTULUM, SZOMBATHELY,
MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR VAS MEGYEI LEVÉLTÁRA, AZ 1736–1739-ES ÉVEK
TANÁCSÜLÉSI JEGYZŐKÖNYVEINEK KÖTÉSÉBŐL KIFEJTETT ANYAG, KÜLÖN JELZET NÉLKÜL**

(CZAGÁNY ZSUZSA – GILÁNYI GABRIELLA)

Műfaj	Graduale
Kor	s. 15
Könyvtári lelőhely	Szombathely, Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára
Jelzet	az 1736–1739-es évek tanácsülési jegyzőkönyveinek kötéséből kifejtett anyag, külön jelzet nélkül
Anyag	pergamen
Mennyiség	1 csonka fólió és 3 fragmentulum (mind ugyanazon fólióból, nr. 2 és nr. 3 összeilleszthető), kifejtve, restaurálva
Oldal magassága	nr. 1: 361 mm (nem teljes); nr.2: 45 mm; nr. 3: 38 mm; nr. 4: 46 mm
Oldal szélessége	nr. 1: 90 mm (nem teljes); nr. 2: 87 mm; nr. 3: 87 mm; nr. 4: 88 mm
Írástükör magassága	nr. 1: 285 mm (nem teljes); nr. 2: 45 mm; nr. 3: 38 mm; nr. 4: 46 mm
Írástükör szélessége	nr. 1: 86 mm (nem teljes); nr. 2: 34 mm; nr. 3: 34 mm; nr. 4: 33 mm
Oszlopok száma	1
Sorok száma	9 kotta- és szövegsor (a legfelső kottaszisztémából csak az alsó sor látszik)
Oszlopok szélessége	
Kottaszisztéma magassága	15 mm
Írás	gothica textualis
Notáció	metzigót
Notáció/megjegyzések	felvidéki típus hosszan lenyúló, visszahajló, alsó végükön elkeskenyedő szárakkal, 4 piros vonal, c-kulcs, f-kulcs, custos a dupla piros keretvonalban vagy azon kívül; sortáv 28 mm

Hordozó 1.	Prothocollum Privilegiatae Civitatis Sabariensis a die 25 ^{ta} Aprilis, An. 1736 usque 25 ^{tam} Aprilis, An. 1739 inclusive, Joannes Kis Notarius.
Hordozó 2.	sine sign.
Possessor	
Tartalom	commune plurimorum martyrum (communiones), commune de uno confessore et pontifice (introitus)
Származás	Magyarország (Felvidék?)
Bibliográfia	

A kutatásban eddig ismeretlen töredékeket 2019. november 28-án azonosítottuk őrzőhelyükön, Szombathelyen, a MNL Vas Megyei Levéltárában a levéltár igazgatóhelyettese, Kóta Péter szíves közreműködésével. A hordozó és a lefejtett töredékanyaghoz mellékelt gondos dokumentáció szerint a fragmentumokat 2006-ban restaurálták a Vas Megyei Levéltár megbízásából.

A hosszabb, keskeny pergamencsík (számozásunkban 1) és a három fragmentulum (2–4) eredeti kódexbeli elhelyezkedését, illetve a rektók-verzók sorrendjét a töredékeken fennmaradt liturgikus-zenei tartalom alapján tudtuk rekonstruálni. Valamennyi fragmentum egyazon oldalhoz tartozott: a recto_1 alján kezdődő *Gaudete iusti in Domino* introitus a recto_4 fragmentulumon folytatódik, a vége a záró *alleluiá--val* pedig már a verzón olvasható, a verso_1 tetején még éppen fölismerhető záró *allelujával*. A rektó további tételei, a *Signa eos* és a *Quicumque fecerit* torzói két-két töredéken maradtak fenn: a *Signa eos* a recto_1 és recto_2, a *Quicumque* a recto_1 és recto_3 soraiból rekonstruálható (a recto_3 kottaszisztémájának legfőbb sora a *Quicumque* dallamtorzójával a recto_2 alsó részén olvasható). Hasonlóképpen rakhatók ki a verzó énekei: a *Dico vobis* a verso_1 és verso_2, a *Statuit ei* a verso_1 és verso_3 egymás mellé helyezésével azonosíthatók (a *Statuit* szétvágott S-iniciáléja a verso_2 és verso_3 pontos egymás alá helyezésével állítható helyre). A verso_4 annak a *Misericordias Domini* introitus-versnek a félbevágott M-kezdőbetűjét őrizte meg, amelynek folytatása a záró EUOUAE zsoltárdifferenciával a verso_1 utolsó sorában maradt fenn.

A tájékozódásban nagy segítségünkre van a verzó_1 közepén részlegesen kivehető rubrika, amely feltehetően a *De uno confessore et pontifice* szöveg töredéke, azaz a hitvalló püspökök közös miséjét vezette be. Utána valóban az e funkcióban megszokott *Statuit ei Dominus* introitus következik. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a rubrika előtti, kommúniókból álló tételsor a *commune sanctorum* egy másik ünneptípusához tartozott. Az itt előforduló kommúniók általános liturgikus asszignációjából ítélve az ez ünnepfajta a *commune plurimorum martyrum* volt: valamennyi kommúnió a vértanúk közös készletébe illeszthető.

A töredék tételeinek egymásutánjából az eredeti kódex szerkesztésmódjára, a *commune sanctorum* fejezetének belső rendjére is következtethetünk: a szentek közös miséinek énekanyagát feltehetően szent-típusonként, azon belül pedig műfajonként csoportosítva- „tömbösítve” jegyezték le. Ez az eljárás késő középkori forrásaikban meglehetősen gyakori volt: ugyanilyen módon szerkesztették-rendezték többek között a Szepesi Graduále (Knižnica Spišskej Kapituly Mss. No. 1, f. 167r–169r, online: <http://cantus.sk/source/6778>), vagy a töredékekből rekonstruálható „esztergomi” graduále (lásd rendszerünkben az a F 722, 900, 901, 902 töredékeket, valamint a Szendrei-katalógus F 225, az OSzK Inc. 387 borítójaként fennmaradt fragmentumát) komúne-készletét.

A notáció elvékonyított szárai északi (illetve közvetett cseh) hatást sugallnak, ezt erősíti meg a kvadrát custos, amely a cseh notáció tipikus eleme. Feltűnő az egyes rombusz alakú punctumok befordulása, „négyzetesedése”. A kvadrát custos mellett e hangjegyzés nélkülözi a magyar elemeket. Forrásaik kottaképe közül az egyik pozsonyi antifonále (Antiphonale Strigoniense „Knauz 4”, Bratislava, Slovenský národný archív 4, online: <http://cantus.sk/source/3192> – Antiphonary of Bratislava IIb) első kottájához áll nagyon közel; nem zárható ki, hogy az antifonálénak és töredékünk anyakódexének keletkezése azonos – talán pozsonyi – iskolára, műhelyre vezethető vissza.